

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

Sumarul :

- ARTUR STAVRI. — Amiază (poezie)
I. CIOCÎRLAN. — Din dragoste (nuvelă)
Z. BIRSAN. — Înviere (poezie)
ION SCURTU. — Informatorii străinătății
NATALIA NEGRU. — Nuntă (poezie)
AL. L. — Dare de seamă : România și Țările locuite de Romîni.
EUGEN CIUCHI. — Cîntec
ST. O. IOSIF. — La Luvru (sonet)
RED. — Informațiuni literare și artistice. — Răspunsuri

REDACTIA :
Calea Victoriei, No. 56
(Hotel Imperial)

ADMINISTRAȚIA :
Strada Regală, No. 6
(Hotel Union)

BUCUREȘTI

Abonamentul 10 lei pe an || Numărul 20 bani

Volumele I și II din

Se găsesc de vânzare broșate, a 5 lei
fie-care la ADMINISTRAȚIE.

A APĂRUT:

Alb și Negru

DE
ION GORUN

PREȚUL: 3 LEI

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția : Hotel Imperial 21
Administrația : Str. Begală, 6
BUCUREȘTI

SUB DIRECȚIA UNUI COMITET

ABONAMENTUL
10 Lei pe an

AMIAZĂ

E soarele-oprit in amiază ; —
Și lanuri de grâu și ogor
Sclipesc de 'n lumină ce sint ;
Nu-adie nici leacă de vint —
Și apa din mers incetează
Pe mușchiu, la isvor.

Nu-s umbre-așternute 'n cărare
Nici umbră pe lingă copac ;
Prin pajiști nu trece-un fior ;
Nu vezi nici o pasăre 'n sbor ;
Albina-i lipită de floare —
Și grierii tac.

In șes, prin uscate ogoare,
Plugarii dau drumul la boi —
Și boii scăpați de la jug,
Pe brazda 'negrită de plug,
Se clatină 'ncet pe picioare,
Se culcă apoi.

Pe dealuri stă finul in pale
Și palele'n soare se coc ; —
Copile, prin lanul de grâu,
Coboară a-lene la riu
Ștergîndu-și cu brațele goale
Obrajii de foc.

De arșiță unii își leagă
 Cunună din spice de grâu ;
 Copiii cu plete bălai
 Să joacă lungiți pe sub clăi ; —
 Iar tineri cu dorul de șagă
 Coboară la riu.

S'aude ciocanul pe coasă
 Cum bate'n finețe încet ;
 Incepe văzduhul de foc
 În zare să tremure'n loc —
 Și somnul pe gene se lasă,
 Te fură șiret...

Dar cât nu-î cosița 'nspicată
 Nu-î somn pentru fete'n amiezi :
 Că umblă prin trup un fior —
 Și pieptul tău arde de dor,
 Te lași sărutărilor toată
 Și trează visezi !...

.....

Să trece de-ameaza ;... ușoare
 Cad umbrele... Mîndrii flăcăi
 Cîntînd urcă dealul acum ;
 În mers răpegiu, pe alt drum,
 Trec fete cu-obrajii în floare,
 Cu ochii văpăi.

Și iarăși e cîmpu'n mișcare, —
 Prin pajiști cosașii în rînd ;
 În lanul pe dealuri întins,
 Mulțimea la secere-a prins ;
 Băeții, la plug, prin ogoare
 Se văd înjugînd...

ARTUR STAVRI.

DIN DRAGOSTE

D-lui A. Vlahuță.

I

Seară de Maiu. Cer senin și lună plină. Răcoare, miros de verdeață, cîntec de privighetori.

Liniște și armonie în toată firea, iar în sufletul lui Dinu, furtună.

...Ca să poată ațipi o clipă, s'a culcat în bătătură în coșul carului cu fin proaspăt; dar în lupta cu gîndurile, somnul nu se lipește de el. În așternutul moale și aromit de mireasma florilor de cîmp, se învîrtește ca pe jăratec...

...Asară, cînd a cuprins'o de mijloc, ea tremurînd ca o păsărică sperioasă, i-a împletit brațele tinere pe după gît și lipindu-i-se la piept, l'a privit lung și gales în ochi... El a sărutat'o mult de tot și ea nu numai că nu i s'a împotrivit. ca altă dată, dar despărțindu-se, l'a rugat așa de frumos să se ducă și el minî la horă!...

Va să zică tot el îi era mai drag...; alt-fel ce rost ar fi să-l mai îmbie la horă cînd știe că e rîndul lui Voicu!...

Și cu toate acestea, pînă acum el tot bănuise că Mândica îl iubește pe dușmanul lui, pe Voicu... Cum se înșelase... Prin căutătura și vorbele ei șoptite cu atîta dragoste, i-a zmulc acum ghimpele din suflet...

Altă dată, cînd o prindea de mijloc, și ea îl ruga să vie la hora celui-alt, avea grijă să-i amintească să fie cuminte și să se 'mpace cu Voicu dar acum, la despărțire, n'a pomenit nimic de dușmanul dragostei lui...

Poate că chiar Mândica o fi dorind să se scape de dragostea silită a. Voicului...

Da, așa are să fie! Mine se va duce la horă, va tocni lăutarii și de rîndul acesta tot el și... hora cu Mândica dragă va fi a lui și Dumineca aceasta, cele-lalte de-arîndul în tot-deauna!...

Dragostea îl înviorează... Se simte ușurat..., și pînă minî ar vrea să fie o clipă!...

Își îngroapă trupul în maldărul mirositor, muncindu-se s'adoarmă.

Luna curată, încet-încet lunecă pe bolți în spre apus. Privighetorile obosite de dragoste adorm una cîte una în cuiburile din crîngul înecat de lumină, iar în cuprinsul văii care adăpostește satul, nu se aude de cit plînsul apei care în cupele roților de la moară își frînge trupul de cristal...

Mândica, după ce se despărți de Dinu, era nespus de mulțumită.

Putuse în sfîrșit să-l hotărască!

Minî va veni la hora Voicului.

De mult voia să-i vadă pe amîndoi în joc. Minî i se împlinește dorul.

De alt-fel, în multe rînduri și'ntrebese gîndul, cu nădejde să afle care i-ar fi mai drag din amîndoi, dar nu și-a putut răspunde nici o dată.

Erau feciori din frunțași gospodari ai satului, amîndoi voinici și frumoși! Dacă Voicu era bălan cu părul și mustața ca spicul de grîu copt, apoi Dinu era oacheș cu părul și mustața pană de corb... Dacă ochii dulci albaștrii ai Voicului farmecă inemi de fete, apoi cei negri focoși ai lui Dinu, aprind suflet de femee..! Iar în dulceața mingierilor și-a sărutatului stau să se'ntreacă...!

Cînd e la joc lîngă oacheșul îndrăzneț, arde de dorul duiosului bălaiu; iar cînd o învălue cu dragoste ochii dulci albaștri, sufletu-î dornic aleargă 'n depărtări căutînd privirile pline de foc ale ochilor negri...

O doare...; ar vrea să fie cu trup și suflet la un loc lîngă ei...

Dar cum să-î împace? Ei sunt doi și ea tot una-î!

N'ar vrea să se despartă de ei, ar vrea să fie dragă amîndurora pentru tot-d'a-una; dar aceasta i s'a trecut cit a fost fată de joc, acum însă, cînd ajunsă-î fată de măritat, trêbue să fie numai nevasta unuia.

De cit o să încerce să-și rupă din suflet; dar a căruî să fie...? A lui Dinu ori Voicu?...!

Trebuia decî să-î vadă pe amîndoi în horă... Al cui va fi norocul!

Dinu o să vină, nu e vorbă, dar ce va face Voicu?

... Vor fi cuminți amîndoi, căci îi va ruga ea. Se va prinde lîngă fiecare cite un joc la rînd și-o să-î împace! Dar lîngă care se va prinde mai întîiu? De bună samă că lîngă Voicu, căci e rîndul lui, e vătăful horei...

II

Duminică dimineată satul întreg știa că Dinu călcase rîndul horei toc-mind lăutarii două sărbători de-arîndul. Și acesta nu era lucru de ne luat în seamă. De ani de zile, vătășia horei și dragostea Măndichii și-o împărțiau de-o potrivă pe rînd... Sunt ani de cînd Dinu și Voicu nu s'au mai întîlnit la o aceeași horă; și satul știea pricina.

Inceputul vrăjmășiei lor a fost într'o zi de Paște. Peste gîrlă pe Așezătura Perilor era hora în temeiu: iar scrînciobul încărcat de tineret și crăngi înflorite se învîrtea scîrțîind.

Măndica, bobocel de fată, care atunci eșia întăi la joc, rușinoasă și mai mult îndemnată de rude se prinse în horă lîngă Voicu, flăcău tînăr și de frunte.

Dinu, alt flăcău frumos din cea parte a horei, ispitit de bujorul de fată, plănuește s'o desprîndă de lîngă umărul lui Voicu...

Il durea că nu l'a ales pe el întăi...

Dulapul oprindu-se, Dinu arvunește un loc și poruncește scrînciobului să-î aducă pe Măndica Cerbului.

Lăutarii cîntău, jocul de brîu se-nvîrtea, iar scrînciobul împodobit stătea pe loc.

Cu tot îndemnul vătavului de scrînciob, copila rușinoasă pironise ochii în pămînt și nu îndrăznea să se desprîndă de lîngă Voicu care-o ținea strîns de mijloc...

Lumea pricepuse împunseturile celor doi flăcăi și începuse să rîdă, iar Dinu lăsînd scrînciobul să-și urmeze drumul prin aerul plin de soare, se pierdu prin mulțimea horii care tocmai atunci se stricase. Tot în aceeași zi o ciartă căutată făcură pe cei doi îndrăgostiți să se 'ncaere într'o luptă, care se sfîrși repede fără nici o cădere de biruit. Aū fost despărțiți în grabă.

...Și-acum, lumea aștepta cu nerăbdare timpul de joc ca să vadă cum s'ar privi iarăși cei doi voinici ai horei; iar Mândica se găsea încurcată de tot văzînd îndrăsneala lui Dinu.

Își închipuise că o să vie la horă ca orî-ce flăcău, fără să calce rîndul celui-l'alt.

Ce va face acum Voicu? O fi aflat că ea l-a chemat pe Dinu? O să vie la horă?

În ziua aceea jocul începuse mai de vreme ca altă dată. Poiana umbrîtă de peri era plină de flăcăi și fete, iar hora purtată de tinerii în floare, sălta în cercuri tot mai largi...

Spre giria morii, de-o parte a jocului, stau femeile și copiii la umbra de anini, iar de ceea parte, spre muche, bărbații s'au așezat ca un briu pestriț pe mijlocul movilei ce privește spre vale.

În horă ris și voe bună. Dinu, vesel ca de obicei, vorbea și glumea în joc, dar Mândica gînditoare, răspundea cînd și cînd...

Voicu nu venise încă și lucrul acesta o neliniște.

Lăutarii zic de foc un joc de briu. Lanțul de trupuri tinere se întindea tot mai mult, legîndu-se puternic prin brațe cari se împletesc pe după mijlocul fetelor dragi.

Cît de fericit se simțea Dinu... Dușmanul dragostei lui nu îndrăznește să se mai arate în lume... Va trebui să-și caute mîngîiere inimii în altă dragoste mai potrivită cu dînsul; iar Mândica va fi numai a lui. E lîngă el, o simte așa de bine, dar o pierde din ochi de dragă... Tot mai aproape-ar vrea să-i fie... Cu brațul petrecut pe după mijlocul ei rotund o strînge cu dor nebun, așa că o poartă mai mult pe sus în mersul încleștat al jocului... Dar ea tresare de-o dată, strîngînd cu putere mijlocul lui Dinu. Trezit din beția simțurilor întărtate, caută întrebător la ea.

— Uite, scoboară Voicu la horă...! Să fiți cuminți, Dinule!

Schimbata la față, acesta își aruncă privirea peste giria și zări pe Voicu care tocmai trecea puntea.

Încet și nepăsător el se apropia de joc. Auzise de călcarea lui Dinu, încă de dimineață, dar aceasta nu l'a mirat. Se gîndise chiar și el la acest lucru; de cît i-a luat'o cel-l'alt înainte... Cu atît mai bine! Nu se va zice că el e cel care a căutat cearta. Ce-o da norocul! Trebuie să se știe odată cine-i temutul horei și dragul Mândichii...!

Voicu orî Dinu!

Cînd intră în horă, jocul se strică și o parte din flăcăi încunjurată pe Voicu, iar alții pe Dinu. Sosirea lor le dăduse prilej de vorbă. Toți gâsiau de spus ce-va pentru întîmplarea cu schimbata rîndului de horă.

Dinu se simția încurcat. Porunci o horă.

La îndemnul vioarei toți flăcăii se 'nșirară în joc, iar fetele se întreceau care mai de care s'apuce locul lângă flăcăii dragi. Numai Mândica ședea gînditoare lângă maică-sa.

...Acum erau amîndoi în joc, așa precum dorea ea de multă vreme;— dar se simția așa de slabă și-așa de nehotărîtă, încît nu știe să să facă!

...Să intre în joc?... Dar lângă care să se prindă? Dacă ar alege pe unul, cela-l'alt ce va face? Prin aceasta n'ar aprinde focul și mai tare?... n'ar apropiea și mai mult începutul luptei...?

Ah, și i-î groază cînd se gîndește c'ar vedea pe unul biruit...

Îi vine limpede în minte începutul dușmăniei lor... Atunci n'a fost nimic... Ei erau tineri, și iubirea lor încă crudă...; dar de atunci ea s'a copt alături de ura ne 'mpăcată ce și-o pasc unul altuia... Sfirșitul unei lupte ce s'ar da acum, o înfioară! Și cu toate acestea simte bine că ea-i de vină; numai vorbele și dorul ei nesocotit, i-a adus acum față în față!

Privirile ei pline de dragoste îi urmăresc pe-amîndoi și ghicește ce se petrece în sufletul fie-căruia...

De n'ar fi privirile lumii care simte cum o țintuesc, cum s'ar repezi între ei și i-ar împăca!

Abia stăpînindu-și fie-care minia gata să sbucnească se fulgerau numai din priviri....

După cîte-va roate de joc, Dinu se desprinse din horă. Mototolind în mîni o batistă de-a Mândichiî, începu să dea roată prin horă după plata de joc.

Era schimbat peste măsură. Nu-și mai dădea sama de ce face. De la unii cerea plata de două ori, iar la alții n'o lua cînd voiau să i-o dea.

Incheind roata ajunse în dreptul lui Voicu. Toate privirile erau ațintite spre ei. Dinu se opri în fața lui. Și 'ncrucșară o clipă privirile fulgerătoare... dar Dinu ciugulind cu ne-astîmpăr din ciucurii batistei ce-o boțise în mână, trecu alături...

Nu îndrăzni să-i ceară plata. Dacă se împotrivea, lupta nu se mai putea amîna; dar, o să-i ceară la al doilea rînd....

Hora se strică și flăcăii se adunară iar în jurul celor doi vrăjmași îndrăgostiți.

Voicu ardea acum de ne-astîmpăr....

Și'nchipuise mai îndrăsneț pe Dinu, dar adineauri a citit în fața lui frică....

N'a îndrăznit să-i ceară plată ca flăcăilor de rînd.... Știea că o să-i răspundă cum se cade și de teamă a trecut alături..

Nu, Mândica nu-i pentru Dinu... Aceasta are s'o vadă lumea întregă....

Hotărît, se duse și porunci lăutarilor să cînte «de brîu»; dar Dinu, care nu-l pierdea din ochi, fu alături și porunci să cînte «de horă».

— «De brîu»! «de horă»! Se îngînară de cîte-va ori cei doi îndrăgostiți și lupta se 'ncepu. Ne îndrăznind nimeni să se amestece, urmară cîte-va lovituri de pumnî atit dintr'o parte cît și din alta pînă cînd se 'ncelestară la brațe.... O clipă și amîndoi se rostogoliră la pămînt....

Acum flăcăii îi despărțiră.

III

Când s'a început bătaia, Mândica nu-și dădu samă de ce face..., țipă sperieată și ascunzându-și fața în mînă, căzu în brațele maică-si.

Sfirșitul luptei îl înțelese tocmai tîrziu, cînd în horă văzu numai pe Dinu, vesel și mîndru...

Va să zică Voicu fusese biruit...! Cum și-ar da sufletul să știe ce s'a întimplat cu el! O fi lovit rău..? Ce s'o fi făcut?

Cît o durea acum isprava dorinței ei nesocotite... Îi venea să se bocească în gura mare, dar era în lume, era în hora întemeiată... Voi să plece după el, să-l caute, să-l mîngie, dar fu oprită de maică-sa. Nu era frumos... Ce-ar fi ăis lumea?

Se hotărî. Rămase la horă, dar nu se mai prinse în joc. Până sara i se păru un an de chin.

Nu putea să-l mai vadă pe Dinu, care s'arăta mîndru de biruința cîștigată. Avea înaintea ochilor numai pe Voicu, lovit, plin de sînge, umilit, care cu ochii în lacrimi căuta de la dînsa o privire măcar... Dar va ști cum să-l răsplătiască. obrazul lovit de Dinu ea îl va săruta, îl va mîngîia. Îi va spune că ea o să fie a lui și ast-fel îi va spăla rușinea pățită. De n'o să vină el desară, o să caute să-l întilniască... Voește să-i spună tot ce are pe suflet...

Voicu, după ce a fost scăpat de sub genunchii lui Dinu, lovit în față și plin de sînge cum era, avu grijă să-și arunce privirile spre Mândica; dar n'o zări nicăiri.

Se furișă cum putu prin mulțime, și spălîndu-se de sînge la gîrlă, plecă prin livezi spre casă.

... Se muncea să-și aducă limpede în minte începutul certeii și lupta.. Nu-și da samă de slăbiciunea lui. Ce, adică e mai voinic, e mai îndrăzneț cel'lalt de cît dînsul?...

Și-amintește bine, că întăiu dăduse dușmanului cîte-va lovituri nemerite...; dar i s'a părut că aude țipetul Mândichii și-a făcut o mișcare greșită... A simțit atunci o puternică lovitură în față; iar înainte ochilor i s'a făcut întuneric... De aci înaintea nu mai știe nimic...

Mândica l'o fi văzut oare în ce hal a plecat de la horă...? Dar dacă nu-l văzuse, n'a înțeles totul cînd în horă a dat cu ochii numai de cel-lalt?...

Și apoi n'a putut afla de la alții?...

...Bătut, rușinat și gonit din horă, mai putea el fi drag Mândichii?...

Se mai putea ea gîndi la dînsul?...

Ochii i se umplură de lacrimi... Simte bine că Mândica nu mai poate fi a lui, a biruitului!....

IV

Satul adormise de mult.

Luna, ochioasă, gânditoare, lunecă încet peste vârful munților, umplînd valea de lumină. Pe coastele dealurilor îmbrăcate în livezi e miros îmbătător de flori sălbatice; iar suspinul părăiașului grămădit între colțuri de stînci, se pierde în gălăgiosul sfat al privighetorilor..

În sara aceasta, Dinu se hotărîse să vadă pe Mândica. Eși de-acasă și se pierdu prin desișul livezilor.

Biruința din timpul zilei îl îndemna să meargă până la capăt...

Celuialalt, după fuga rușinoasă de la horă, nu i-o fi mai arzînd să umble după dragoste. Și-apoi chiar de va 'ndrăzni să mai bată cărările în preajma Mandichii, se va pricepe cum să-î stîngă dorul!..

Ajuns în răsăpintie lăsă ulița care cotește prea mult până să ajungă la draga lui, și apucă pe cărarușa care trece de-a dreptul peste Rîpa Stîncoasă. Ajuns în marginea Rîpei, și-aruncă privirea de ceea parte la casa Cerbului pitită în desișul de pomi.

I se arată așa de aproape, și noaptea așa de luminoasă, în cit dacă Mândica ar fi afară, ar vedea-o bine, i-ar face semn să-l aștepte... Și cum stătea cu privirea pierdută în spre cuibul dragostei lui, i se păru că pe fața peretelui din bătaia lunei, vede lunecînd o umbră.

Trebue să fie Mândica, își zise. O fi așteptînd de mult...

Grăbi pasul și apucă pe poteca îngustă tăiată în părății de piatră... Și pe-o parte și pe alta a coastelor stîncoase era lumină curată. Nici o umbră nu păta limpezișul cărării. Făcu ușor scoborișul pînă în albia strîmtă a rîpei. Aci își răcori fața la isvorașul ce lăcrimează din stîncă, și apoi începu suișul.

De-asupra în cotitura ce-o face cărarea ferindu-se de marginea unei prăpăstii, Dinu se pomeni față în față cu Voicu. Mai iute ca gîndul minile lor se ridicară spre apărare și fiarele ucigătoare zăngăniră încrucisîndu-se...

Lupta fu scurtă. Un geamăt înăbușit înfloră liniștea nopții și trupul doborît se rostogoli în gura prăpăstiei care se deschidea dedesuptul lor.

În cărare, Voicu rămăsese ca de piatră. Alb, și cu ochii holbați privia cînd în adîncimile carii înghițișe pe dușmanul răpus, cînd la barda din mină care aburea de singele cald... Cîntatul cucoșilor cari tocmai atunci vesteau miezul nopții, îl făcură să tresară... Aruncă barda și privi cu spaimă împrejur.

Nu era nimeni.

ION CIOCIRLAN.

ÎNVIERE...

Așa... vom fi pămînt ca mîine...
 Va rămînea viața 'n urmă cu frămîntările-î pustii;
 Aceleași palimî și mizerii..., aceeași luptă pentru pîine
 Și pe de-asupra tuturor un praf de visuri aurii...

Și cînd va fi ta re'nviere
 Și glas de trîmbiți răsuna-va chemînd pe morții din mormînt,
 Atunci iubito, eu cu tine, să ne 'nfinim spre mîngiere
 Și să privim cum merge gloata pe drum, lipsită de cuvînt.

Și 'n vreme ce pe rînd 'și-or spune
 Păcatele din lumea asta la judecata de apoi,
 Să ne plimbăm mergînd alături priu amintiri de vremuri bune...
 Căci noi vom fi curați ca raza., la ce ne-ar judeca pe noi?!

Z. BIRSAN.

INFORMATORII STRĂINĂTĂȚII

— DIN PRESA GERMANĂ —

• In numărul de la 2 Martie a. c. al răspînditei gazete «Berliner Tageblatt», găsim la partea literară un articol cu titlul «Ein rumänischer Erzähler» (Un povestitor român), care-î dedicat literaturii noastre și în special operelor d-lui Al. Vlahuță. Autorul, d. Adolph Flachs, publicase mai anii trecuți un bun studiu în nemțește asupra datinelor romînești la morți și la înmormintări, semn că-l interesează mai de mult neamul nostru.

Dînsul vorbește cu simpatie despre noi și reproșează publicului german că, deși foarte setos a cunoaște literaturile străine, își îndreaptă dorul de citit prea puțin asupra mișcării literare romînești, care «oferă multe lucruri interesante chiar și din punct de vedere folcloristic și lingvistic.» Mai ales poesia populară — bătrînă, dar întinerind mereu — îl încîntă și-l îndeamnă să-î releveze cu multă căldură frumusețile. Haina acestei poezii, limbă și stil i se par asemenea costumelor noastre naționale, cari «pe un fond de obicei alb înfățișează prietenoase figuri în culori variate, rotunde arabescuri de țesături și deseneuri de linii cari convergează într'un punct ascuțit». «Tot astfel — zice dînsul — imaginii colorate, inversiuni umoristice și satirice, cuvinte onomatopoeice împodobesc dicțiunea simplă și dragălașe a poeziei populare.»

După această caracterizare de spirit, autorul trece la literatura noastră cultă, a cărei origină greșește cînd o pune abia «pe la mijlocul secolului trecut».

Regretăm a fi nevoiți să spunem, că această eroare nu-i singura, care supără pe cunoscătorul literaturii românești la citirea informațiilor și părerilor d-lui Flachs. Așa de pildă, dînsul numește dintre scriitorii noștri pe Alexandri, Coșbuc, Caragiale, Vlahuță, Slavici, Zamfirescu, Delavrancea — fără să pomenească de loc pe cel mai apusean poet al neamului nostru, pe Eminescu, care-i tradus în nemțește mai mult de cit ori-care altul și care-i fără îndoială personalitatea cea mai vrednică de cunoscut pentru streini și mai cu seamă pentru Germani, cu ai căror poeți are unele înrudiri de spirit foarte interesante și la filosofia și literatura cărora și-a făcut în bună parte școala de cugetător și de poet.

È adevărat că d. Flachs consideră informațiile sale «ca o privire cu totul fugitivă asupra literaturii Romnilor». Ast-fel de greșeli însă trec departe peste limitele unei «priviri fugitive», cuprinzînd o penibilă doză de superficialitate.

Nici partea care tratează despre d. Vlahuță, nu mîngăie prea mult pe cel ce dorește informații exacte și opinii temeinice. D. Flachs se mulțumește a spune că d. Vlahuță «este privit în patria sa cu drept cuvînt ca beletristul (!) cel mai talentat», pe cînd cu toții știm de mulțișor că d. Vlahuță este apreciat în linia întii ca unul din cei mai buni poeți contemporani și ca un prosator strălucit.

Cu aceiași neplăcută lipsă de precizie ne se afirmă că d. Vlahuță este «verist și naturalist în acelaș timp, dar și poet în vechiul înțeles al cuvîntului (!)».

Altă greșală a d-lui Flachs — ca informator și critic — este faptul, că domnia-sa nu găsește de cuviință a trata pe d. Vlahuță ca poet, ci numai ca... «povestitor», deși poeziile d-lui Vlahuță sunt tot atît de importante ca operele sale în proză și deși acestea au răsărit pe urma unei lungi și rodnice activități poetice.

Dar nici povestirile [mai corect nuvelele] d-lui Vlahuță nu par a fi fost prea mult citite de d. Flachs. Cel puțin așa ne spun judecățile adeseori curioase și mai tot-deauna superficiale, pe care criticul german le rostește cu o vervă cam amezătoare. Pentru dînsul, d. Vlahuță este pe de-a întregul «un pesimist întunecat» (düsterer Pessimist), care «descoperă, descrie și cercetează cu sonda psihologică (!) ceea ce-i trivial, urît, corupt». Apoi, fără veste ne pomeneim că d. Vlahuță e comparat — tam nesam — cu Cehov și Gorki.

D. Flachs insistă aproape exclusiv asupra romanului «Dan», — earăși o greșală de informație și mai ales o nedreptate pe seama neobșitei și mănoasei producțiuni literare a d-lui Vlahuță. Și nici chiar această operă n'o găsim apreciată mai temeinic. În afară de cite-va laude-clișeu, criticul german n'are de spus alta de cît că romanul ar fi «un larg tablou cultural», care cuprinde tipuri din aproape toate clasele populației din România. Cam problematică afirmație, care pe lângă altele mai dovedește și o insuficiență de judecată estetică, fiind-că romanul «Dan» este înainte de toate o operă de artă, care trebuie apreciată după normele estetice,

și nici de cît un studiu cultural ori social, menit să ne dea icoane din viață diferitelor clase ale țării romînești.

Insuficiența estetică a criticei d-lui Flachs o pun într'o lumină cît se poate de clară următoarele considerații dela sfîrșitul articolului: «Deși un prinț german stă de atîta vreme pe tronul regatului român, deși mii de fire comerciale leagă Germania cu România, țara și poporul [Romîniei] sunt cunoscuți de noi abia în chip inexact și superficial. Traducerea și publicarea operelor beletristice ale lui Vlahuță ar umple admirabil acest gol, cît privește poporația regatului Romîniei (!). Lectura romanului «Dan» este deja suficientă pentru a face de prisos, pînă la un punct, o petrecere de mai mulți ani în acea țară (!!). O ediție germană a lui «Dan» ar oferi și omului de litere și omului politic, și negustorului și publicului setos de știință învățături bogate asupra unui popor netăgăduit de interesant, care mai curînd ori mai tîrziu va ajunge în situația neplăcută de-a represinta icul între popoarele dușmănoase din estul și din sudetul Europei (!!)

Să ne ierte d. Flachs, dar noi socotim că asemenea mari idei, de domeniul politicei europene -- fi-re-ar ele ori-cît de generoase și ori-cît de măgulitoare pentru neamul nostru — n'au nici în clin nici în mînecă fie cu romanul «Dan», fie cu vr'o altă operă literară a d-lui Vlahuță. Se vor fi potrivit ele de minune în articolele politice ale lui «Berliner Tageblatt», dar la partea literară, unde se tratează despre literatura romînească, tare mi-e teamă că se potrivesc taman ca nuca 'n perete... Nu pentru oamenii politici ori pentru negustorii neorientați, nu pentru voiajori și exploratori îndeletnicesc să scrie poeții și romancierii. Asemenea lefterie cade 'n grija altora și d. Vlahuță este desigur prea convins că firea și menirea sa de artist nu-i proprie a satisface prin frumoase opere literare curiositatea oamenilor politici și a negustorilor străinătății.

Suntem mulțămitori d-lui Flachs pentru sentimentele prietenești ce arată neamului nostru și recunoaștem cu plăcere munca ce pune în zelul d-sale de-a informa pe Germanii asupra mișcării noastre literare. Credem însă a fi în bunul nostru drept, cînd cerem criticei streine, care ne dă atenție, să-și ia osteneala a fi mai puțin *streină* de subiectele ce-și alege și mai prietenoasă cu exactitudinea, — cerință de căpetenie a unui informator de încredere. Cine distinge bine, acela înstruește (decî informează) bine. Și a distinge bine, cînd vorbești de literatura unui popor, înseamnă a nu uita că operele de artă nu pot fi almanachuri, cari să dispenseze pe cine-va de la «o petrecere de mai mulți ani» într'o țară, pe care vrea să o cunoască; cu atît mai puțin pot fi ghiduri pentru... negustori.

Dar este, credem, și interesul publicului german, să se scrie mai chibzuit despre noi. — Altmintrelea, cu aprecieri de felul celor citate din articolul d-lui Flachs, li se face un bine foarte problematic iubitorilor de literatură streină și un serviciu penibil acelor naivi oameni politici și negustori, cari ar vrea să cunoască România și pe Romîni din... romane.

— Este, în sfîrșit, o datorie chiar a criticei germane, să fie mai exactă în aprecierile ei despre acele depărtate «popoare balcanice», pe cari unul

saŭ altul dintre reprezentanții ei pentru străinătate le învrednicește de binevoitoarea lor atențiune. Numai în chipul acesta am putea fi înduplecați să uităm acea faimoasă primire, pe care criticii de pe la unele gazete germane o făcură mai anul trecut dramei «Năpasta» — negăsind de zis altceva de cît că autorul ei ar fi un simplu «birtaș», că faptul ar fi caracteristic pentru gradul de cultură al scriitorilor romîni, că piesa ar da o icoană foarte fidelă a sălbătăciei noastre de moravuri și a... prigonirii Evreilor, plus o sumă de alte asemenea — nu tocmai — mici infamii.

Bine înțeles, nu ne trece prin minte să punem' pe d. Flachs, un om de absolută bună credință, alături cu acei critici, cari discutaŭ drama d-lui Caragiale din... instinct de rassă, iar nu din sentiment de artă.

IOX SCURTU.

NUNTĂ

Viorica e mireasă,
Toporașu-î este mire —
E pornită nuntă-aleasă
Printre verzi de iarbă fire.

S'au pornit acum pe jocuri,
Prinsă-î floare lingă floare ;
Vin zefirii pe alocuri,
Vin și razele de soare...

Lăcrămioara îi cunună
Raze vii pe ei burează, —
Pentru-o gingașă cunună
Linișor se întîrează...

Uite cum îl mîină dorul,
Cum aleargă fuga 'n vale
Veșnic guraliv isvorul
Spre nuntași făcîndu'și cale :

Vin în grabă, vin nuntașii,
Tot norodul ierbeî vine —
Curg în roiuri fluturașii,
Curg și roiuri de albine.

«Nu'mi pot părăsi cărarea
«Ca să joc la nunta voastră...
«Of și dulce țî-e chemarea
«Drăgălașă floare-albastră!..

«Dar în veșnica'mî undire
«Oiu doini și eu 'n tot locul
«Dulcea florilor iubire
«Și le voiŭ vesti norocul...»

NATALIA NEGRU.

DARE DE SEAMĂ

România și Țările locuite de Români, de *D-r. G. M.-Murgoci* și *I. Popa-Burcă*, București 1902. 316 pp. 8°, cu numeroase ilustrații și hărți colorate.

O carte de școală și, mai mult de cît atîta, o carte de lectură bună, frumoasă și instructivă pentru toți acei dintre noi — și sunt mulți aceia — cari își cunosc țara, cu toate ale ei prea puțin sau aproape de fel. Ea e întocmită conform noului program analitic al învățămîntului secundar, — program întocmit, pe cît s'a putut, în așa fel ca să pregătească generații cu cultură științifică-literară mai solidă, mai practică și mai românească în acelaș timp.

La alcătuirea acestui program, geografiei, — acestei enciclopedii a tuturor științelor, așa cum se concepe ea azi — i s'a dat un loc de frunte, adică potrivit însemnătății ei, ca disciplină științifică. Și a fost o norocire pentru școala romînă că s'au găsit bărbați specialiști, cari să întocmească manuale școlare în spiritul noului program; d-nii Mehedinți, Gorciu și autorii «Romîniei și Țărilor locuite de Romîni», D-r. G. M.-Murgoci și I. Popa-Burcă.

Cartea aceasta, pe lingă că e alcătuită pe baza celor mai de seamă lucrări indigene și străine, ce puteau fi luate ca izvoare întru alcătuirea ei, pe lingă că ține seamă de îndrumările unor specialiști, profesori universitari din străinătate, și pe lingă că tinde a fi pentru țara noastră asemenea manualelor unor: Fr. Ratzel, A. Supan și Vidal de la Blache, — mai presintă față de literatura noastră didactică geografică anterioară două avantagii: E întretășută la tot pasul cu cele mai frumoase descrieri geografice pe care autorii le-a găsit în scrierile romînești vechi și nouă, fapt care i dă o înfățișare cu totul nouă, scoțînd-o ast-fel din șirul manualelor cu adunarea seacă și împovărătoare de memorie a datelor geografice; și dă o mai mare băgare de seamă geografiei ținuturilor din prejurul Regatului, locuite de Romîni. E o geografie a *Daciei* așa precum ar trebui s'o cunoască toți Romîni.

Această scurtă dare de seamă n'are alt scop de cît a recomanda profesorilor o bună carte didactică și cetitorilor una de lectură frumoasă și instructivă. Scăderi mai mici are și ea; căci nu se putea face lucru desăvîrșit într'o materie a căruî rost însemnat în învățămînt numai în timpul din urmă a fost relevat. Cele cite-va scădeîr

de ordin secundar și de amănunțimă, pe care le-am putut observa nu micșorează valoarea cărții. Cartea mai conține și o sumă de ilustrații cu vederi din țară, ce prezintă interes din punct de vedere geografic. Asemenea și 9 hărți ale Daciei foarte bine executate, în culori, reprezentind: harta oro-hidrografică, geologică, climatologică, a vegetațiunii, agricolă, a căilor de comunicație și comerț, a Daciei politice, a celei etnografice și a Macedoniei.

AL. L.

C Î N T E C

Cite mări și țări umblat-ai
 Vintule, drumeț de veacuri,
 Pentru dor tu învățat-ai
 Niscai leacuri?

Căci amar și crud îi chinul
 Și n'am cum scăpa de dinsul:
 Nu se 'nduplecă hainul
 Nici cu plînsul!

Te întreb pe tine-anume
 De-oare-ce bătrîn ești foarte,
 Că doar singur pe-astă lume
 Nu ai moarte.

— Lesne-î s'affli tu scăpare,
 Neștiut chiar să-ți rămînă,
 Căci iubita-ți leacu-l are
 La 'ndemînă;

Dacă șeade lingă tine,
 El fricos e și s'ascunde; —
 Iar de nu, să știi că vine
 Ori-și-unde...

EUGEN CIUCHI.

LA LUVRU

Ce de popor în templul artei sfinte !...
 Subt aste bolți de veacuri consacrate
 Mii de străini din țări îndepărtate
 Trec rătăciți... Dar să luăm aminte...

Abia 'ndrăznim să trecem înainte:
 Eterne forme 'n marmură 'nghețate,
 Vechi pinze rupte din eternitate
 Vădesc ce 'nalță omeneasca minte...

E-o lume 'n veci de veci neperitoare,
 Comori pe care Cronos nu le 'nghite:
 Un Rafael, un Rubens, un Murillo...

În fund, senina Venus de la Milo..
 Dar ce te 'ntorci și nu m'ascuți, iubite?..
 — În colț stetea o fată visătoare...

Paris, 1900.

ST. O. IOSIF.

 Informații literare și artistice

Retragerea Doamnei Aristizza Romanescu. — Vineri la 14 Februarie a trebuit să îndurăm împlinirea unei vești de mult emise: retragerea de pe scena Teatrului Național a celei mai dragălașe și mai fecunde artiste pe care a avut-o vre-odată țara Românească. D-na Aristizza Romanescu și-a luat rămas bun de la scenă, căreia, — după cum spune dînsa — 'i-a dat tot ce a avut: copilărie, visuri, tinerețea cu iluziile, maturitatea cu munca, zile și nopți întregi de trudă, de bucurii și nemulțumiri, ceasuri de fericire și de mizerie.

Cine nu cunoaște jalea unui moment de despărțire!?

Pentru un actor e însă înmiit mai trist, căci a se despărți de scenă însemnează a pierde ceva ce nu măi poate găsi, însemnează a se despărți de viață.

D-na Romanescu și-a luat eroica hotărîre de-a muri pentru scena romînă, convinsă că tot e mai bine pentru femeile de felul ei să uite ea

mai întâi pe cei cari cu siguranță au s'o uite și că secretul acestei vieți e să știi să dispari la timp.

Momentul a fost de-o nespusă înduioșare și emoțiune, când înconjurată de întreg corpul artistic, fu agrăită de frunțașul Nottara între altele cu următoarele cuvinte: «Datoria ta, Aristizzo, e să rămii aci ca un credincios soldat de pază și toți colegii tăi cu întreg publicul romînesc îți strigă prin mine: «rămii!» Sala a izbucnit în aplause și artista cea mai iubită, cea mai desăvîrșită pe care ne-a dat'o țara romînească, remase cu capul înclinat pe umăr, privind în jos și lăsînd să-i curgă din ochi șiroaie de lacrimi.

N'a fost suflet care să nu fi dorit în momentele acelea s'o audă zicînd pe dulcea Aristizza: Da, sunt a voastră, rămîni cu voi!

Artista a rămas ne înduplecată. Lumea s'a înduioșat; în fie-care suflet a murit atunci ceva și toți jeliau...

I s'a oferit o mulțime de buchete, coșuri cu flori și cadouri prețioase.

Retragerea D-nei Romanescu e un moment de cea mai puternică emoțiune în evoluția teatrului romîn.

D-zeu să ni-o ție însă și din cuibul în care se va retrage să'și ție ochii neclintii spre cei cari au remas să ducă crucea pentru înaintarea artei naționale și din cînd în cînd cu cite-un sfat să-i îndrumeze pe calea adevărului. V.

* * *

D. Gheorghe Dima la București.—Zilele astea a fost pe-acici excelența compozitor din Ardeal, d. Gh. Dima, profesor la liceul din Brașov. D-sa venise să aziste la concertul în care un alt artist de renume, d. D. Popovici avea să cînte Balada «Groza», o compoziție din cele mai noi ale d-lui Dima. Știm însă că s'a decretat postul pentru artiști (în loc să se fi decretat pentru păcatele publice) și astfel d. Dima n'a putut asista la concert. În schimb, a fost poftit de M. S. Regina la concertele de la Palat, unde d. Popovici a cîntat și balada »Groza«.

RĂSPUNSURI

Febru, Loco. — Adresați-vă în altă parte. Poate veți avea mai mult noroc.

L. Loco. — Articolul dv. nu intră în cadrul revistei noastre. De ce nu-l trimiteți unei reviste de pedagogie?

N. T. Iași. — Munciți înainte.

D-șoarei Glycera Nicu, Loco. — D-l C. Săteanu ne roagă să vă comunicăm, că revista «Viața» (doi ani) se află legată într'un volum la administrația ziarului «Gazeta Moldovei». Prețul e 15 lei.

O. B. Loco. — Inceputul frumos, încolo nu merge.

D-lui I. C. Păunești. — V'am scris o carte postală. Reclamați însă de cite ori nu primiți revista.

Celorlalți. — Nepublicabile.

RED.